

Białystok, 15.12.2020

prof. dr hab. Marta Rau
Akademia Teatralna
im. Aleksandra Zelwerowicza
w Warszawie
Filia w Białymstoku

Recenzja dorobku artystycznego i pedagogicznego oraz rozprawy doktorskiej mgr. Kamila Króla pt. „Świat widziany oczami dziecka. Role chłopców: Garmana w Świecie Garmana w reżyserii Ewy Piotrowskiej oraz Adasia we Wrońcu w reżyserii Jerzego Bielunasa” w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuk filmowych i teatralnych.

DOROBEK ARTYSTYCZNY

Kamil Król jest absolwentem Wydziału Lalkarskiego Filii we Wrocławiu Akademii Sztuk Teatralnych im. St. Wyspiańskiego w Krakowie (wcześniej Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna). Ukończył szkołę z wyróżnieniem w 2012 roku. Jeszcze przed uzyskaniem dyplomu, rozpoczął swoją karierę na deskach teatru, w roku 2010. Zaczynał swoją pracę zawodową w Teatrze Baj w Warszawie, do którego zaprosiła go Ewa Piotrowska po obejrzeniu jednego z egzaminów na Uczelni. W swojej rekomendacji tak pisze o motywach decyzji: „Jego precyzja gry maską zainteresowała mnie na tyle, że postanowiłam zaproponować mu rolę Garmana”. Jednocześnie z pracą w warszawskim Baj Pan Kamil łączył realizacje kolejnych spektakli w Teatrze Kamienica, również w Warszawie. Od roku 2015 do chwili obecnej pracuje w Teatrze Lalki i Aktora w Wałbrzychu. Poza tym, od roku 2013 jest związany z Wydziałem Lalkarskim we Wrocławiu jako asystent i wykładowca.

Z przedstawionej dokumentacji, muszę podkreślić, że dokumentacja została przygotowana nadzwyczaj dobrze, wyłania się obraz bardzo wszechstronnego i chętnie obsadzanego w różnorodnych rolach młodego aktora. Charakteryzuje go siła aktorskiego wyrazu, przyciąga uwagę na scenie. Recenzje wielokrotnie podkreślają jego kunszt aktorski. Spotykamy, między innymi, takie sformułowania: „bardzo dobry Kamil Król”, „rewelacyjny”, „ośniewający”, „rewelacyjna gra aktorska i umiejętności animacyjne”, „Kamil Król prezentuje się jak zwykle znakomicie”. Poza interesującym i bogatym dorobkiem, znajdziemy w dokumentacji również liczne rekomendacje, w których autorzy podkreślają osobowość artystyczną i zdolności pedagogiczne Pana Kamila. Przedstawione opinie cechuje duża sympatia i zaufanie do doktoranta. Według rekomendujących Kamil Król to ambitny, wrażliwy, dokładny, pełen energii, poszukujący artysta o przenikliwości obserwatora-badacza i otwartym umyśle. Podkreślana jest nie tylko wrażliwość aktorska, ale również umiejętności analityczne, pracowitość, i co w moim poczuciu istotne, wysokie umiejętności w grze aktora lalka. Jan Plewako w swojej opinii pisze: „Dał się poznać jako twórczy, utalentowany aktor,

zafascynowany sztuką animacji i jej możliwościami; swoim zaangażowaniem pozytywnie wpływał na atmosferę pracy”

Kamil Król od swego scenicznego, profesjonalnego debiutu do roku 2017 zagrał w 20 spektaklach, uczestniczył w 25 festiwalach i przeglądach teatralnych, w tym w tak prestiżowych jak Warszawskie Spotkania Teatralne, Festiwal KON-TEKSTY w Poznaniu czy Ogólnopolski Festiwal Teatrów Lalek w Opolu. Brał udział w licznych czytaniach performatywnych oraz w projektach edukacyjno – kulturalnych.

Do najważniejszych osiągnięć od momentu uzyskania dyplomu możemy zaliczyć:

1. Indywidualne wyróżnienie aktorskie za rolę Garmana w „Świecie Garmana” w reżyserii Ewy Piotrowskiej.
2. Nominację do finału Ogólnopolskiego Konkursu Radiowego Talenty Trójki
3. Zdobyć wraz z zespołem realizatorów II nagrody na Festiwalu KON-TEKSTY za spektakl „Świat Garmana”.
4. Zdobyć na Festiwalu Teatrów Ożywionej Formy Maskarada nagrody za spektakl „Dobrze, że jesteś...” w reżyserii Joanny Gerigk.

DZIEŁO ARTYSTYCZNE

Jako dzieło podlegające recenzji Kamil Król przedstawił swoje role w dwóch spektaklach: „Świat Garmana” w reżyserii Ewy Piotrowskiej i „Wroniec” w reżyserii Jerzego Bielunasa. Należy docenić wybór doktoranta, który dzięki swojej decyzji miał szansę na podstawie dwóch bardzo różnych ról, i pod względem środków wyrazu i treści obu spektakli, zanalizować i ukazać w szerszym kontekście budowanie postaci dziecięcej w teatrze lalek. Kreacja osoby dziecka w przedstawieniu, jest zawsze obciążona dużym ryzykiem sztampy, użycia sposobu, znanych schematów i klisz. Pan Kamil podszedł do swojego zadania, w obu przypadkach, bardzo metodycznie, świadomie, nie godząc się na płytkie i powierzchowne traktowanie postaci dziecięcej. Z całą swoją wrażliwością i czułością, a także dużymi umiejętnościami, potraktował wyzwanie.

W roli Garmana Kamil Król jest bardzo naturalny, ufny, szczery, świetnie wykorzystujący swoją fizyczność. Trzeba podkreślić autentyczność i prawdę kreacji doktoranta. Od początku wzbudza sympatię widowni, bez cienia fałszu wprowadza nas w rzeczywistość sześciolatniego dziecka, które z całą naiwnością i wiarą, poznaje świat, ale przede wszystkim siebie. Poznaje strach, niepewność, mierzy się z emocjami, ma wątpliwości, dylematy, szuka.

Świat dookoła jest bezpieczny więc Garman ma szansę poznawać siebie, swoje wnętrze, budować swoją osobowość bez większych traum. Zupełnie inaczej jest w przypadku drugiej postaci chłopięcej – Adasia - ze spektaklu Teatru Kamienica „Wroniec”. Tam doświadczenie strachu również buduje osobowość chłopca, jednak przywołany świat stanu wojennego jest rzeczywistością groźną i poddaje chłopca próbom, które są na miarę dorosłego człowieka. Adas więc zmuszony jest dojrzywać szybciej i jego rozumienie świata przynosi więcej goryczy. Kamil Król buduje tę postać jedynie poprzez ruch, poprzez animację lalką. Głosu postaci Adasia użycza aktorka pełniąca również w spektaklu rolę Narratora. Oboje twórcy tworzą

świetny duet i po mistrzowsku wykonują swoje zadania. Trzeba podkreślić trudność, która wynika z takiego założenia formalnego, nie dając aktorowi większej swobody w działaniu. Niezwykle istotna staje się precyzja i absolutna uważność na partnera. Chcę podkreślić jak ważny jest aspekt tworzenia tej postaci, konstruowanie charakteru jedynie poprzez ruch, w przypadku Kamila Króla. Jego zdolności i umiejętności animacyjne zdecydowanie służą zbudowaniu wiarygodnej, pełnej życia osoby dziecka. Świat istniejący wokół Adasia jest niezwykle bogaty, nasycony, zmienny i oczywiście bardzo silnie oddziałuje na bohatera. Doktorant mając do dyspozycji formę plastyczną musi jedynie poprzez animację oddać całą paletę barw, odczuć i emocji w dziwnym, niepokojącym świecie. I robi to doskonale. Wydaje się, że konstrukcja formy nie jest najłatwiejsza w prowadzeniu przez jedną osobę, mimo to Kamil Król potrafi doskonale wykorzystać jej możliwości. Podkreśla jej miękkość w scenie lotu, czy dynamiczność w scenach dialogów ze spotkanymi antagonistami, czy też sugestywność pozowania, na przykład w scenie „gazowania”.

ROZPRAWA DOKTORSKA

Praca teoretyczna Kamila Króla, napisana pod opieką promotora dr. hab. Marka Tatko, przedstawia się jako rzecz wartościowa i interesująca, szczególnie jako zapis procesu tworzenia dwóch bardzo różnych postaci dziecięcych. Kreacje różni nie tylko forma (postać żywooplanowa i lalkowa), ale również środowisko, rzeczywistość, zdarzenia, świat, z którym się mierzą obydwa opisywani w rozprawie bohaterowie.

Już we wstępie doktorant bardzo zwięźle, ale skrupulatnie, nakreśla zakres swojej pracy, podkreśla najważniejsze wątki, jak również dzieli się osobistą refleksją na temat relacji z dziecięcym widzem i własnej pracy na scenie.

Pierwsza część wprowadza nas w temat niezwykle dla aktora istotny czyli emocje. O emocjach mówimy ciągle. Powołujemy się na nie, przywołujemy w ćwiczeniach na scenie, w prowadzeniu aktora, w roli, którą budujemy. W tej części doktorant w wystarczającym zakresie przywołuje nazwiska filozofów i psychologów, którzy zgłębiali naturę człowieka i jego uczuć, odwołuje się również do metod aktorskich w odniesieniu do treningu aktorskiego i sposobu wykorzystania czy też wywoływania różnego rodzaju odczuć na scenie.

W kolejnym rozdziale poświęca już więcej miejsca na przyjrzenie się emocjonalności dziecka, opierając swój wywód przede wszystkim na teorii rozwoju poznawczego Piageta, ale rozszerzając swoje pole eksploracji o bardziej współczesne teorie jak np. Schaffera.

Druga część rozprawy dotyczy spektaklu „Świat Garmana” zrealizowanego w warszawskim Bajuni. Na początku Kamil Król przywołuje pojęcie picture book, To książki bliskie teatrowi lalek, słowo dopełnia obraz, obraz uzupełnia słowo, tworzy atmosferę, skojarzenia. Podobnie jak w teatrze działają one w warstwie literackiej i plastycznej na widza. Tekst najczęściej jest lapidarny, prosty, co ma szczególne znaczenie w komunikacji z dzieckiem. Co nie oznacza, że pozbawiony metafory. Wychodząc od opisu zjawiska jakim jest picture book doktorant przechodzi do komentarza na temat samej inscenizacji spektaklu i jej relacji z pierwowzorem w postaci książek o Garmanie, jak również podkreśla powiązanie ich ze stroną wizualną

przedstawienia. Następnie opisuje kolejne sceny ze spektaklu analizując ich znaczenie, wyjaśniając swoje intencje dotyczące zachowania scenicznego, akcentując momenty kluczowe dla danej sceny. Dużą uwagę poświęca emocjom, które analizuje razem z postacią Garmana, tak jak było zapowiedziane we wstępie.

W części trzeciej Kamil Król opisuje proces budowania postaci Adasia. Choć wiele jest elementów wspólnych z Garmanem (postać dziecka, silne bodźce z otoczenia, strach) to już środki budowania tej postaci są zupełnie inne. Przede wszystkim Adaś jest kreowany poprzez formę plastyczną oraz tworzony jednocześnie przez dwójkę aktorów (rozdzielność animacji i interpretacji). Po krótkim streszczeniu akcji spektaklu doktorant przechodzi do opisu scenografii budującej atmosferę czasów stanu wojennego oraz warstwy muzycznej, a także innych aspektów inscenizacji, zastosowanej estetyki, konwencji. Następnie, podobnie jak w opisie postaci Garmana, analizuje postać Adasia w kolejnych scenach spektaklu.

Czwarta część rozprawy stanowi swego rodzaju studium postaci, najpierw Garmana, potem Adasia, ze szczególnym uwzględnieniem psychologii dziecka. Doktorant odwołuje się do fachowej literatury, tak by lepiej zrozumieć aspekty psychologiczne, ale też emocjonalność, rozwijanie osobowości, postrzeganie świata i możliwości percepcyjne dziecka. Pozwala mu to lepiej zrozumieć kreowaną postać, a także bardziej świadomie używać środków wyrazu scenicznego, tak by uwiarygodniły grę aktorską. Zdecydowanie wykracza poza zwykły opis pracy nad rolą. Dzięki pogłębionej analizie wnika we wszelkie aspekty pracy aktora – lalkarza jednocześnie niezwykle trafnie określa różnice i podobieństwa w kreowaniu obu postaci.

W pracy pisemnej Kamila Króla ujmuje również pokora i szacunek z jakim opisuje swój kontakt z mistrzami, od których miał szansę się uczyć czy współpracować (np. z prof. Janem Plewako). Dysertację wzbogaca interesująca dokumentacja fotograficzna.

DOROBEK PEDAGOGICZNY

Kamil Król zaczynał swoją drogę pedagogiczną od prowadzenia zajęć z przedmiotu Proza i Wymowa w Policealnej Szkole Aktorstwa i Musicalu we Wrocławiu. Potem pracował jako asystent – wolontariusz na zajęciach z przedmiotu Gra aktorska w masce, już na Wydziale Lalkarskim we Wrocławiu, u prof. Józefa Frymeta. Kolejne zajęcia, które miał okazję prowadzić to Gra aktorska kukłą, pacynką, jawajką i Elementarne zadania aktorskie w planie lalkowym.

W przedstawionych rekomendacjach podkreślany jest talent pedagogiczny i umiejętność przekazywania studentom nabytej wiedzy, własnego doświadczenia scenicznego, w tym przede wszystkim doświadczenia w badaniu formy plastycznej i jej możliwości animacyjnych.

Trzeba podkreślić, że łączenie zajęć we Wrocławiu z wykonywaniem pracy zawodowej w Warszawie, co miało miejsce u Kamila Króla w pierwszych kilku latach po uzyskaniu dyplomu, świadczy o dużej pasji, determinacji i sile, by podążać swoją wybraną drogą mimo trudności i niewygód.

Poza prowadzeniem zajęć na Wydziale Lalkarskim Pan Kamil wykorzystuje swoje zdolności pedagogiczne w pracy z amatorami poprzez częste prowadzenie warsztatów dla dzieci, młodzieży czy też nauczycieli. Nie stroni od wyzwań trudnych, jakimi z pewnością są zajęcia ze środowiskiem osób wykluczonych (dzieci niedosłyszące i głuchonieme, osoby niepełnosprawne intelektualnie, seniorzy).

Z analizy dorobku artystycznego i pedagogicznego wyłania się obraz osoby o bardzo interesującej osobowości, wrażliwej i otwartej na drugiego człowieka, zaangażowanej w działania edukacyjne dotyczące teatru lalkowego i przede wszystkim obraz świadomego aktora – lalkarza. Teatr, dzieło teatralne, pozostaje dla Kamila Króla polem do przemyśleń, badań, analizy i poszukiwania własnych rozwiązań.

Z dokumentacji oraz recenzowanego dzieła artystycznego można wywnioskować, że Kamil Król jest niezwykle pracowitym, niezależnym, poszukującym prawdy scenicznej w najmniejszym nawet zadaniu młodym aktorem, eksplorującym z pasją formę plastyczną na scenie, podejmującym wyzwania i obdarzonym dużą kreatywnością. Jednocześnie dąży on do jak najlepszego zrozumienia badanego tematu, analizuje aspekty wielokierunkowo, co daje podstawę do własnego rozwoju i pogłębiania wiedzy.

Rozprawa doktorska potwierdza poprzednie wnioski. Jest wyczerpująca, napisana bardzo uczciwie, z pasją, przez osobę o wnikliwym spojrzeniu, twórczym zapale i oddanej metodycznej pracy.

KONKLUZJA:

W związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuk filmowych i teatralnych, stwierdzam, że dzieło będące przedmiotem postępowania oraz rozprawa doktorska spełniają wymagania ustawowe oraz wnioskuję o dopuszczenie mgr. Kamila Króla do dalszych procedur przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. Marta Rau